

5.3.1.2. Măsuri menite să restructureze și să dezvolte capitalul fizic și să promoveze inovația

Măsura	Modernizarea exploatațiilor agricole
Articole care stau la baza măsurii	Articolul 20 (b) (i), 26 din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005, Articolul 17 și punctul 5.3.1.2.1. din Anexa II a Regulamentului (CE) nr. 1974/2006 , Articolul 34 și Anexa VIII, secțiunea II (2) din Tratatul privind aderarea României la Uniunea Europeană,
Codul măsurii	121

Motivația sprijinului

În România, procesul de retrocedare al terenului agricol în proprietate privată a început în anul 1991 și a continuat în etape succesive, astfel încât, până în anul 2005, s-a retrocedat peste 96% din suprafața totală a terenului agricol deținut de fermele de stat.

Astfel, **fragmentarea excesivă a proprietății** în agricultură însoțită de **gradul redus de asociere** au condus la apariția unei dualități, reprezentată pe de o parte de numărul mare al exploatațiilor de subzistență și semi-subzistență, iar pe de altă parte de numărul redus al exploatațiilor comerciale, integral intrate pe piață. Din suprafața agricolă utilizată, exploatațiile de subzistență dețin în exploatare 45,24%, exploatațiile de semi-subzistență²⁰ 16,09 % și exploatațiile comerciale 38,67% (*Institutul Național de Statistică, 2005*).

Pentru principalele culturi, producția nu este constantă și se situează cu mult sub potențial. Aproximativ două treimi (69%) din suprafața cultivată (*INS, 2006*) este destinată cerealelor și mai ales culturilor de grâu și porumb. În perioada 2000-2005 producția realizată nu reflectă decât 40% din potențialul agricol al grâului și, respectiv, 39,4 % din cel al porumbului.

Culturile industriale, în special oleaginoasele, sunt pe locul doi ca pondere din suprafața cultivată (14,4 % în 2005), după cereale. Producția de oleaginoase a înregistrat și ea variații mari pe parcursul perioadei de tranziție. Totuși, ultimii ani au fost marcați de o instabilitate crescândă în ceea ce privește produsele și nivelul recoltelor.

În ceea ce privește podgoriile, suprafețele cultivate cu viță nobilă în perioada 1998-2005 au scăzut cu 16%. Randamentul soiurilor de viță nobilă este de numai 30 hl de vin/ha, cu mult sub media europeană, de 50 hl/ha. Suprafața cultivată cu soiuri hibride în gospodăriile individuale a scăzut și ea cu 20% în aceeași perioadă.

Suprafața acoperită de livezi a urmat și ea o tendință descendentă, scăzând cu 15% în perioada 1998-2005. Mulți cultivatori de fructe se confruntă cu lipsa mijloacelor financiare pentru reîntinerirea plantațiilor de pomi fructiferi, achiziționarea îngrășămintelor, pesticidelor și utilajelor, reabilitarea sistemelor de irigații și construirea unor capacități de depozitare adecvate. Toți acești factori influențează atât calitatea, cât și cantitatea producției interne de fructe.

În medie, suprafața cultivată cu legume a depășit 260.000 ha în perioada 2000-2005, înregistrând un vârf de 380.000 ha în 2004. În ciuda fluctuațiilor determinate de factorii climatici, tendința generală a acestei suprafețe a fost una ascendentă.

Efectivele de animale au scăzut drastic din cauza desființării sau privatizării cooperativelor agricole de producție și a fermelor de stat, care a avut drept rezultat apariția unor modificări structurale semnificative. Neputând utiliza spațiile și dotările tehnice din fostele unități de

²⁰ Ferma de semi-subzistență este ferma care produce, în principal, pentru consumul propriu, dar care comercializează și o parte din producția realizată. Dimensiunea economică a fermelor de semi-subzistență poate varia între 2-8 UDE, având în vedere justificarea prezentată în analiză.

producție intensivă, micii agricultori s-au bazat pe creșterea animalelor în principal pentru autoconsum. Cu toate acestea, în ultimii ani, efectivele de animale au fost relativ stabile, putându-se observa și semne de revigorare în acest sector.

Nivelul tehnic de dotare existent în agricultura României este insuficient, nu este adaptat condițiilor de producție care sunt foarte variate (tip de sol, pantă, climă etc.) și nu este în măsură să asigure efectuarea lucrărilor mecanice în perioadele optime prevăzute de tehnologiile de cultură. Mai mult, capitalul fizic încă se caracterizează printr-un grad ridicat de uzură, atât fizică cât și morală.

Deși există un potențial agricol deosebit, se remarcă încă o insuficientă diversificare a culturilor, în special a celor horticole, energetice, în sectorul creșterii animalelor, a practicării agriculturii ecologice pentru a veni în întâmpinarea cerințelor pieței prin diversificarea gamei sortimentale a producției și prin îmbunătățirea activității de marketing.

Îndeplinirea standardelor de calitate a produselor agricole, a celor de protecție a mediului, de igienă și bunăstare a animalelor reprezintă un obiectiv principal mai ales pentru exploatațile de creștere a animalelor.

În perioada 2000-2006, prin Măsura 3.1 "Investiții în exploatațile agricole" din cadrul Programului SAPARD, s-a alocat fermierilor un sprijin financiar în valoare de 259,07 milioane Euro. Sprijinul a constat în achiziționarea de tractoare, mașini și echipamente agricole performante, investiții pentru modernizarea tehnologiilor de obținere a produselor agricole și de creștere a animalelor. Astfel, până la sfârșitul anului 2006, s-au construit și modernizat 629 de grajduri și alte construcții în ferme; s-au modernizat 16 sere pe o suprafață de 1,432 ha și s-au construit 71 sere noi pe o suprafață de 16,689 ha; s-au achiziționat 8.713 de utilaje și echipamente; s-au înființat și modernizat 684,403 ha de plantații pomicole și 952,540 ha plantații viticole etc.

Ca urmare a investițiilor realizate cu sprijin financiar acordat în perioada de pre-aderare, exploatațile agricole comerciale nu au reușit decât într-o mică măsură să se adapteze nevoilor actuale ale pieței. Se impune astfel, îmbunătățirea competitivității exploataților, în special a celor de semi-subsistență care prin investiții în capital fix și prin introducerea tehnologiilor noi și performante vor conduce la transformarea unui număr mare de astfel de ferme în exploatații agricole viabile.

Consolidarea exploataților agricole se va baza în principal pe sprijinirea membrilor unei forme asociative recunoscute, a tinerilor fermieri, a exploataților agricole din zone defavorizate și va avea ca efect îmbunătățirea veniturilor exploataților agricole.

Se impune în continuare accelerarea restructurării și modernizării exploataților agricole, având în vedere importanța economică, ecologică și socială a acestora, pentru asigurarea dezvoltării unei agriculturi competitive și durabile, în conformitate cu cerințele de eco-condiționalitate.

Obiectivele măsurii

Obiective generale

Creșterea competitivității sectorului agricol printr-o utilizare mai bună a resurselor umane și a factorilor de producție.

Obiective specifice

- Introducerea și dezvoltarea de tehnologii și procedee noi, diversificarea producției, ajustarea profilului, nivelului și calității producției la cerințele pieței, inclusiv a celei ecologice, precum și producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile;

- Adaptarea exploatațiilor la standardele comunitare;
- Creșterea veniturilor exploatațiilor agricole sprijinite;
- Sprijinirea membrilor grupurilor de producători sau ai altor forme asociative în vederea încurajării fenomenului de asociere.

Obiective operaționale

Promovarea investițiilor în exploatațiile agricole din sectorul vegetal și de creștere a animalelor pentru realizarea de construcții noi și/sau modernizarea construcțiilor agricole existente din cadrul acestora și a utilităților aferente, achiziționarea de mașini și utilaje noi, înființarea de plantații etc.

Domeniul de acțiune

În cadrul acestei măsuri vor fi sprijinite investițiile orientate spre dotarea cu utilaje și echipamente performante în raport cu structura agricolă actuală, precum și investițiile privind adaptarea construcțiilor agricole pentru respectarea standardelor comunitare și creșterea competitivității exploatațiilor agricole.

Scopul sprijinului acordat prin măsură, cuprinde:

- Îmbunătățirea performanțelor generale ale exploatațiilor agricole;
- Respectarea standardelor comunitare aplicabile tipurilor de investiții prevăzute la capitolul “Tipuri de investiții”;
- Creșterea calității produselor obținute și diversificarea producției agricole;
- Promovarea producerii și utilizării durabile de energie, inclusiv energie din surse regenerabile în cadrul fermei;
- Înființarea de culturi de specii forestiere cu ciclu de producție scurt (până la 5 ani) și regenerare pe cale vegetativă (lăstari, drajoni etc.), cum ar fi culturile de plopi, sălcii, salcâmi etc., în scopul producerii de energie regenerabilă;
- Creșterea competitivității produselor agricole prin promovarea procesării inclusiv a produselor tradiționale la nivelul fermei și comercializarea directă a acestora.

Prevederile acestei măsuri se aplică la nivelul întregului teritoriu al României.

Descrierea tipului de beneficiari

Beneficiarii măsurii sunt fermieri, conform definiției de la Capitolul 5.2. Sunt exceptate de la sprijinul prin această măsură organizațiile de producători din sectorul legume și fructe pentru investiții sprijinite prin Pilonul I.

Persoanele fizice neautorizate încă vor fi acceptate ca beneficiari potențiali dacă se angajează să se autorizeze până la data încheierii contractului de finanțare.

Grupurile de producători și cooperativele pot fi beneficiari ai măsurii cu condiția ca investițiile realizate să deservească interesele propriilor membri.

Definirea categoriilor de beneficiari în funcție de baza legală de înființare, organizare și funcționare se va face în Ghidul Solicitantului.

Condiții minime obligatorii pentru acordarea sprijinului:

- Proiectul trebuie să respecte conformitatea cu obiectivul general al măsurii și cu cel puțin unul din obiectivele specifice;

- b) Proiectul să fie în acord cu potențialul agricol al zonei²¹ și să demonstreze îmbunătățirea performanței generale a exploatației agricole la data dării în exploatare a investiției;
- c) Beneficiarul sau responsabilul legal al proiectului trebuie să dovedească o pregătire profesională, în raport cu proiectul;
- d) Beneficiarul trebuie să prezinte memoriul justificativ sau studiul de fezabilitate;
- e) Beneficiarul trebuie să declare că asigură cofinanțarea investiției;
- f) Beneficiarul trebuie să prezinte dovada că a făcut demersurile pentru a obține toate avizele și acordurile conform legislației în vigoare din domeniul: sanitar-veterinar, sanitar, fitosanitar și de mediu necesare realizării investiției în cadrul proiectului. Pentru toate tipurile de investiții, potențialii beneficiari trebuie să obțină acordul de mediu în conformitate cu legislația națională. În anumite situații menționate în legislație, acordul de mediu este însoțit obligatoriu de studiul de impact de mediu, așa cum se prezintă la punctul 5.2. din PNDR;
- g) În cazul produselor agricole cu cotă de producție, beneficiarul, la depunerea cererii de finanțare, trebuie să facă dovada că va deține cotă la nivelul investiției pe care urmează să o realizeze.

Sectoare prioritare

În cadrul măsurii sectoarele prioritare sunt:

Sectorul vegetal: (i) legume, (ii) pepiniere și plantații de pomi și arbuști fructiferi, căpșunării, (iii) culturi de câmp, (iv) pepiniere și plantațiile de viță de vie pentru vin (cu excepția restructurării/reconversiei plantațiilor de viță de vie) și struguri de masă.

Sectorul de creștere a animalelor: (i) bovine pentru lapte, (ii) bovine pentru carne, (iii) porcine (iv) ovine și caprine, (v) păsări în sistem extensiv²² pentru ouă de consum.

Criterii de selecție:

- Exploatații agricole care se adaptează la standardele comunitare nou introduse;
- Exploatații din sectoarele prioritare, în ordinea de prioritate prezentată mai sus;
- Exploatații agricole de semisubzistență;
- Beneficiarul care este membru al unei forme asociative, recunoscute conform legislației naționale în vigoare;
- Exploatații agricole care nu au mai beneficiat de sprijin SAPARD/FEADR pentru aceeași tip de activitate ;
- Exploatații vegetale și de creșterea animalelor în sistem ecologic;
- Proiectele care au și investiții pentru procesarea produselor agricole;
- Exploatații agricole deținute de fermieri cu vârsta sub 40 de ani, la data depunerii proiectului;
- Exploatații agricole aflate în zonele defavorizate.

Toate proiectele eligibile vor fi punctate în acord cu criteriile de selecție mai sus menționate.

Sistemul de selecție este cel prevăzut la subcapitolul 5.2.4 „Procedura de selecție”.

Descrierea standardelor

²¹ Conform „Studiului pentru determinarea zonelor de potențial, a zonelor geografice și marjelor brute standard unitare pentru proiectele din cadrul măsurii 3.1 „Investiții în exploatații agricole din Programul SAPARD”, ASAS-ICPA și ICDEA, 2004

²² Creșterea păsărilor ouătoare în sistem gospodăresc, în spațiu deschis.

În cazul introducerii unui standard comunitar nou, se acordă o perioadă de grație de maximum 36 de luni de la data la care standardul devine obligatoriu pentru exploatațiile agricole.

„Descrierea standardelor comunitare în vigoare” este prezentată în Anexa la fișa măsurii.

Tinerilor fermieri care beneficiază de sprijinul prevăzut în Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 la articolul 20 lit. (a), punctul (ii), li se acordă sprijin pentru investițiile realizate cu scopul respectării standardelor comunitare în vigoare, dacă au fost incluse în Planul de afaceri, prevăzut la articolul 22 aliniatul (1) litera (c) din Regulamentul menționat. Perioada de grație la sfârșitul căreia trebuie respectate standardele comunitare nu poate depăși 36 de luni de la data instalării tinerilor.

Descrierea cerințelor și obiectivelor cu privire la îmbunătățirea performanței generale a exploatațiilor agricole

Sprijinul este acordat pentru investiții corporale și necorporale care conduc la îmbunătățirea performanței generale a unei exploatații agricole și care îndeplinesc atât standardele naționale cât și pe cele comunitare.

Planul de afaceri reprezintă partea economică a memoriului justificativ în cazul achizițiilor simple, sau a studiului de fezabilitate în cazul obiectivelor de investiții care au și construcții, iar beneficiarul unui proiect de investiții trebuie să demonstreze îmbunătățirea performanței generale a exploatației agricole prin îndeplinirea unuia sau mai multor obiective de ordin tehnic, economico-financiar și de mediu, conform următoarei liste indicative:

Obiective		
tehnice	economico-financiare	de mediu
<ul style="list-style-type: none"> - achiziția de tractoare, combine, mașini, utilaje, echipamente etc, care determină creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor agricole, introducerea de tehnologii performante, îmbunătățirea condițiilor de lucru; - construirea și/sau modernizarea clădirilor operaționale care conduc la asigurarea conformității cu standardele comunitare; - diversificarea producției în funcție de cerințele pieței, realizarea de noi produse și introducerea de noi tehnologii . 	<ul style="list-style-type: none"> - reducerea costurilor de producție și creșterea rentabilității economice a exploatației agricole; - creșterea valorii adăugate brute (VAB) a exploatației agricole. - creșterea viabilității economice. 	<ul style="list-style-type: none"> - reducerea emisiilor dăunătoare cu efect de seră și o mai bună gestionare a deșeurilor rezultate din activitatea de producție; - reducerea emisiilor de amoniac (și a altor gaze), în special în exploatațiile de creștere a animalelor prin respectarea standardelor sanitare-veterinare, de igienă și de bunăstare a animalelor; - asigurarea respectării cerințelor fitosanitare, ecologice etc.; - creșterea gradului de utilizare a surselor de energie regenerabilă și îmbunătățirea eficacității folosirii acestora.

Obiectivele de ordin tehnic și de mediu sunt prezentate în studiul de fezabilitate sau, după caz, în memoriul justificativ, iar obiectivele economico-financiare sunt prezentate în planul de afaceri. În Ghidul solicitantului se vor detalia cerințele privind criteriile tehnice, economico-financiare și de mediu pe baza cărora se evaluează îmbunătățirea performanței generale a

exploatației solicitantului. Indicatorii stabiliți pentru evaluarea performanței vor fi detaliați în Ghidul solicitantului.

Beneficiarii Măsurilor 112 "Instalarea tinerilor fermieri" și 141 "Sprijinirea fermelor agricole de semi-subsistență" pot accesa Măsura 121 utilizând același plan de afaceri elaborat pentru accesarea Măsurilor 112 și 141.

Procedura administrativă a Agenției de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit va garanta faptul că un plan de afaceri nu este finanțat de două ori prin măsuri diferite (121 "Modernizarea exploatațiilor agricole" și 143 "Furnizarea de servicii de consiliere și consultanță pentru agricultori"), dar și faptul că un potențial beneficiar nu poate obține finanțarea a două planuri de afaceri diferite pentru aceeași investiție, unul în cadrul măsurii 121 și altul în cadrul măsurii 143.

Tipuri de investiții (corporale/necorporale) și cheltuieli eligibile

În cadrul acestei măsuri, sprijinul va fi acordat investițiilor corporale și necorporale, după cum urmează:

- i. Construirea și/sau modernizarea clădirilor utilizate pentru producția agricolă la nivel de fermă, incluzându-le și pe cele pentru protecția mediului;
- ii. Construirea și/sau modernizarea infrastructurii rutiere interne sau de acces din domeniul agricol, inclusiv utilități și racorduri identificate ca necesare prin studiul de fezabilitate sau memoriul justificativ;
- iii. Construirea și/sau modernizarea fermelor de taurine pentru producția de lapte care se încadrează în sistemul european al cotei de lapte numai pentru capacitatea care este la nivelul cotei de producție deținute de beneficiar;
- iv. Construirea și/sau modernizarea serelor, inclusiv a centralelor termice și instalațiilor de irigat, asigurarea utilităților în vederea respectării condițiilor de mediu;
- v. Achiziționarea sau achiziționarea în leasing de tractoare noi, combine de recoltat, mașini, utilaje, instalații, echipamente și accesorii, echipamente și software specializate, identificate ca necesare prin studiul de fezabilitate sau memoriul justificativ;
- vi. Achiziționarea sau achiziționarea în leasing de noi mijloace de transport specializate, necesare activității de producție, identificate ca necesare prin studiul de fezabilitate sau memoriul justificativ;
- vii. Înlocuirea plantațiilor viticole din soiuri nobile ajunse la sfârșitul ciclului biologic de producție (minim 25 ani) și care nu sunt incluse în sistemul de restructurare/reconversie al plantațiilor de viță-de-vie sprijinit prin FEGA în cadrul OCP vin și înființarea plantațiilor pentru struguri de masă;
- viii. Înființarea plantațiilor de pomi, arbuști fructiferi și căpșuni;
- ix. Înființarea pepinierelor de viță de vie, pomi fructiferi și arbuști, alți arbori;
- x. Investiții pentru producerea și utilizarea durabilă a energiei din surse regenerabile în cadrul fermei;
- xi. Investiții pentru înființarea de culturi de specii forestiere cu ciclu de producție scurt și regenerare pe cale vegetativă, în scopul producerii de energie regenerabilă;
- xii. Investiții în apicultură, cu excepția celor realizate prin Programul Național Apicol;
- xiii. Investiții pentru procesarea produselor agricole la nivelul fermei²³, cuprinzând echipamente pentru vânzarea acestora, inclusiv depozitare, răcire etc.;
- xiv. Costurile generale ale proiectului, conform articolului nr. 55 din Regulamentul (CE) nr. 1974/2006, cum ar fi: taxe pentru arhitecți, ingineri și consultanți, studii de fezabilitate,

²³ Numai dacă 50% din materia primă este produsă în ferma proprie, rezultatul procesării este tot un produs din Anexa I la Tratatul de Instituire a UE, iar agricultura reprezintă și rămâne activitatea de bază.

taxe pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor necesare implementării proiectelor, așa cum sunt ele menționate în legislația națională, achiziționarea de patente și licențe (maxim 8% din valoarea totală eligibilă a proiectului, dacă proiectul prevede și construcții, și maxim 3% în cazul în care proiectul nu prevede realizarea construcțiilor);

- xv. Investiții necesare adaptării exploatațiilor pentru agricultura ecologică;
- xvi. Investițiile necesare realizării conformității cu standardele comunitare.

Investițiile și costurile neeligibile sunt:

- i. Construcția sau modernizarea locuinței;
- ii. Achiziționarea de bunuri second-hand;
- iii. Achiziția de drepturi de producție agricolă, de animale, plante anuale și plantarea lor, conform art. 55, pct.2 din Regulamentul Consiliului (CE) nr. 1974/2006;
- iv. Achiziționarea de teren;
- v. TVA, cu excepția TVA-ului nedeductibil, în cazul în care este în mod real și definitiv suportat de către beneficiari, alții decât persoanele neimpozabile, conform art. 71 (3), lit. a din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005;
- vi. Costuri operaționale, inclusiv costuri de întreținere și chirie;
- vii. Comisioane bancare, costurile garanțiilor și cheltuieli similare;
- viii. Contribuția în natură;
- ix. Costuri de schimb valutar, taxe și pierderi ocazionate de schimburile valutare asociate contului euro APDRP;
- x. Costurile aferente unui contract de leasing: taxa de management, dobânzi, prima de asigurare etc.;
- xi. Costuri realizate înainte de aprobarea proiectului, cu excepția studiilor tehnice, a planurilor de afaceri și a studiilor de fezabilitate;
- xii. Costuri aferente Planului de afaceri sprijinit prin măsura 143 „Furnizarea de servicii de consiliere și consultanță pentru agricultori”;
- xiii. Costuri privind închirierea de mașini, utilaje, instalații și echipamente;
- xiv. Achiziția de mijloace de transport pentru uz personal și transport persoane;
- xv. Investiții privind operațiunile de simplă înlocuire în conformitate cu art. 55 din Regulamentul (CE) nr. 1974/2006;
- xvi. Investiții în sectorul de piscicultură și acvacultură;
- xvii. Investiții în exploatații de creștere a animalelor de blană;
- xviii. Investiții pentru producerea pomilor de Crăciun;
- xix. Investițiile realizate în cadrul schemelor de sprijin în conformitate cu art. 2(2) din Regulamentul (CE) nr. 1974/2006.

Tipul sprijinului

Sprijin public nerambursabil.

Beneficiarii acestei măsuri pot solicita Agenției de plăți plata unui avans în cuantum de până la 20% din ajutorul public pentru investiții, conform articolului 56 din Regulamentul (CE) nr. 1974/2006 privind regulile de aplicare ale Regulamentului Consiliului (CE) nr. 1698/2005 privind acordarea sprijinului pentru dezvoltare rurală din FEADR, iar plata este condiționată de constituirea unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente, corespunzătoare unui procent de 110% din valoarea avansului. Garanția depusă se eliberează numai în cazul în care Agenția de plăți stabilește că suma cheltuielilor efectuate care corespund sprijinului public pentru investiții a depășit valoarea avansului.

Potențialii beneficiari ai acestei măsuri au la dispoziție facilitățile financiare conform pachetului de acte normative pentru creditarea și garantarea investițiilor, care este în vigoare până în anul 2009, în special pentru asigurarea cofinanțării proiectelor realizate din fondul SAPARD, intitulat Programul „Fermierul”, care a constituit principalul instrument pentru creșterea absorbției fondurilor de pre-aderare. Aceste scheme de ajutor vor continua până la sfârșitul anului 2009, când își încetează existența. Din anul 2010 programul va fi amendat și se vor introduce operațiuni de inginerie financiară susținute prin FEADR sub forma schemelor de garantare în vederea înlocuirii schemelor actuale.

Conținutul exact al acestor scheme, resursele financiare alocate din FEADR și detaliile privind implementarea acestora vor fi introduse printr-o modificare a programului în anul 2010. Verificarea respectării intensității maxime a ajutorului se va face înaintea semnării contractului de finanțare.

Volumul sprijinului

Intensitatea sprijinului public nerambursabil va fi următoarea:

Perioada 2007-2009:

Pentru sectoarele la care valoarea maximă eligibilă a unui proiect nu va depăși 2.000.000 Euro, ponderea sprijinului nerambursabil va fi de 50% și nu va depăși 1.000.000 Euro. Pentru aceste sectoare, sprijinul nerambursabil se va putea majora cu:

- 5% pentru investițiile realizate de tinerii agricultori sub 40 de ani, la data depunerii cererii de finanțare, pe baza prevederilor din Tratatul de Aderare (Anexa VIII: Dezvoltare Rurală, Secțiunea II: Dispoziții speciale privind sprijinul pentru investiții);
- 10% pentru investițiile realizate de agricultorii din zonele prevăzute la art. 36 litera (a), punctele (i), (ii), (iii) din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005;
- 25% pentru investițiile având drept scop implementarea Directivei Consiliului nr. 91/676/CEE din 12 decembrie 1981 privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, pe baza Corrigendei la Regulamentul (CE) nr. 1463/2006 care amendează Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 și prevede un astfel de sprijin pe o perioadă de 4 ani începând cu 01.01.2007.

Valoarea maximă eligibilă va fi de 3.000.000 Euro, iar ponderea sprijinului nerambursabil va fi de 50%, dar nu va depăși 1.500.000 Euro pentru proiectele care includ și investiții pentru producerea și utilizarea energiei regenerabile.

Valoarea maximă eligibilă va fi de 4.000.000 Euro, iar ponderea sprijinului nerambursabil va fi de 50% și nu va depăși 2.000.000 Euro pentru proiectele care aparțin unei forme asociative și care deservesc membrii acesteia.

Perioada 2010-2013:

Pentru sectoarele la care valoarea maximă eligibilă a unui proiect nu va depăși 2.000.000 Euro, ponderea sprijinului nerambursabil va fi de 40% și nu va depăși 800.000 Euro. Pentru aceste sectoare sprijinul nerambursabil se va putea majora cu:

- 10% pentru investițiile realizate de tinerii agricultori, cu vârsta sub 40 de ani, la data depunerii cererii de finanțare;
- 10% pentru investițiile realizate de agricultorii din zonele prevăzute la art. 36 litera (a), punctele (i), (ii), (iii) din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005;

- 25% numai pentru anul 2010, pentru investițiile având drept scop implementarea Directivei Consiliului 91/676/CEE din 12 decembrie 1981 privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, pe baza Corrigendei la Regulamentul (CE) nr. 1463/2006 care amendează Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 și prevede un astfel de sprijin pe o perioadă de 4 ani începând cu 01.01. 2007.

Valoarea maximă eligibilă va fi de 3.000.000 Euro, iar ponderea sprijinului nerambursabil va fi de 40% și nu va depăși 1.200.000 Euro pentru proiectele care includ și investiții pentru producerea și utilizarea energiei regenerabile.

Valoarea maximă eligibilă va fi de 4.000.000 Euro, iar ponderea sprijinului nerambursabil va fi de 40% și nu va depăși 1.600.000 Euro pentru proiectele care aparțin unei forme asociative și care deservește membrii acesteia;

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri pentru operațiunile prevăzute la art. 36 din Tratatul de Instituire a Comunității Europene nu poate fi cumulat cu niciun alt ajutor de stat în înțelesul art. 87 (1) din Tratat, sau cu altă contribuție a statului membru, dacă o astfel de cumulare ar conduce la depășirea intensității maxime a sprijinului stipulată de Regulamentul (CE) nr. 1698/2005.

Verificarea respectării intensității maxime a ajutorului se va face înaintea semnării contractului de finanțare de către Agenția de plăți.

Finanțare

Alocarea financiară a măsurii pentru perioada 2007-2013:

Cost total	1.840.962.042 Euro
Cheltuială publică	991.827.895 Euro

Acorduri tranzitorii

Nu este cazul.

Complementaritatea cu primul pilon

Criteriile și regulile administrative elaborate vor avea în vedere ca activitățile care beneficiază în mod excepțional de sprijin pentru dezvoltarea rurală să nu fie sprijinite ca investiții prin alte instrumente conform Planurilor de sprijin prevăzute în art. 2, alin. 2 și Anexa 1 a Regulamentului (CE) nr.1974/2006.

Liniile de demarcare pentru evitarea dublei finanțări sunt prezentate la punctul 5.2.5 din PNDR.

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri poate fi completat în mod direct cu sprijinul acordat prin măsurile 111 *"Formare profesională, informare și difuzare de cunoștințe* și 143 *"Furnizarea de servicii de consiliere și consultanță pentru agricultori"*.

De asemenea, sprijinul acordat prin măsură este complementar acțiunilor prevăzute în cadrul altor măsuri din Axa I (123 *"Creșterea valorii adăugate a produselor agricole și forestiere"*, 142 *"Înființarea grupurilor de producători"*, 125 *"Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii legate de dezvoltarea și adaptarea agriculturii și silviculturii"*, 112 *"Instalarea tinerilor fermieri"*, 141 *„Sprijinirea fermelor agricole de semi-subzistență"*), Axa II, Axa III și Axa IV LEADER.

Sprijinul acordat acestei măsuri este complementar acțiunilor finanțate prin alte fonduri europene:

- Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR);
- Fondul de Coeziune (FC);

- Fondul Social European (FSE).

Corelarea măsurii cu alte măsuri din FEADR și alte fonduri va avea un efect pozitiv atât asupra modernizării sectorului productiv, cât și asupra filierelor de comercializare a produselor agricole și a protecției mediului înconjurător.

Cuantificarea obiectivelor pentru indicatorii comuni UE

Tip de indicator	Indicator	Ținta 2007-2013
Realizare	Număr de exploatații care primesc sprijin pentru investiții Împărțit în funcție de: <ul style="list-style-type: none"> • statutul juridic • gen: femei/bărbați • categoria de vârstă a beneficiarului 	43.453
	Volumul total al investițiilor (Euro) Împărțit în funcție de: <ul style="list-style-type: none"> • tip de investiție (investiții în îmbunătățirea terenurilor, investiții în clădiri, în utilaje, alte investiții) • tip de sector agricol, în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 369/2003*) 	1.840.962.042
Rezultat	Număr de exploatații care realizează/introduc noi produse și/sau noi tehnologii Împărțit în funcție de reorganizarea producției	21.727
	Creșterea VAB în exploatațiile sprijinite (mil. Euro)	2.172
Impact**	Creșterea economică (mil. Euro) din care contribuția Măsurii 121	2.483 1.738
	Creșterea productivității muncii	Creștere anuală cu 8%

*) Notă: Conform Regulamentului (CE) nr. 369/2003 cu privire la clasificarea principalelor tipuri de ferme – TF8,

1. Sectorul agricol cuprinde:

- culturi de câmp (cereale, oleaginoase, culturi proteice, tehnice, culturi rădăcinoase câmp);
- horticultură (legume de grădină, flori, plante ornamentale, ciuperci);
- viticultură (viță de vie pentru vin și struguri de masă);
- culturi permanente (fructe);
- creșterea animalelor pentru lapte;
- creșterea animalelor (excluzând laptele);
- granivore (porci și păsări);
- mixt (creșterea animalelor pentru lapte și carne/culturi vegetale și creșterea animalelor).

2. Tipul de producție cuprinde:

- produse agricole ecologice;
- produse agricole convenționale.

** Valoarea indicatorilor a fost calculată la nivel de axă.

Indicatori adiționali

Tip de indicator	Indicator	Ținta 2007- 2013
Realizare	Număr de exploatații de semi-subsistență sprijinite	20.251
	Număr de exploatații sprijinite aparținând membrilor formelor asociative	6.518
	Număr de forme asociative sprijinite	652
	Număr de exploatații care produc și utilizează energia regenerabilă	435
Rezultat	Număr de exploatații care îndeplinesc standardele comunitare, ca urmare a sprijinului	19.554

Descrierea standardelor comunitare în vigoare

Nr. crt.	Standardul	Legislația UE	Legislația națională	Data la care standardul devine obligativ	Data la care se încheie perioada de grație*	Tipuri de investiții
1.	Protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole	Directiva Consiliului nr. 91/676/CEE din 12 decembrie 1981 privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole - Art.4 și 5	Hotărârea nr.964/2000 din 13 oct. 2000 privind aprobarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, cu modificările și completările ulterioare	01.01. 2007	31.12.2009	a.Construirea și /sau modernizarea clădirilor utilizate pentru producția agricolă la nivel de fermă, în vederea protecției apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole b.Achiziționarea de noi mașini, utilaje, echipamente, accesorii necesare pentru transportul, depozitarea și utilizarea biomasei/gunoiului de grajd pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole
2.	Prevenirea și controlul integrat al poluării, respectiv reducerea emisiilor în aer, apă și sol, precum și gestionarea deșeurilor	Directiva Consiliului nr. 96/61/CE privind prevenirea și controlul integrat al poluării	Ordonanța de Urgență nr. 152 din 10 noiembrie 2005 privind prevenirea și controlul integrat al poluării, cu modificările și completările ulterioare	01.01.2007	31.12.2009	a.Construirea și/sau modernizarea clădirilor utilizate pentru producția agricolă la nivel de fermă, inclusiv celor utilizate pentru protecția mediului împotriva poluării b. Achiziționarea de noi mașini, utilaje, echipamente, accesorii pentru scopuri agricole, inclusiv a celor utilizate pentru protecția mediului
3.	Standarde privind comercializarea de ouă	Regulamentul (CE) nr. 1907/1990 Regulamentul (CE) nr. 2295/2003 Regulamentul (CE) nr. 1028/2006 Regulamentul (CE) nr. 557/2007	Regulamentele (CE) nr. 1907/1990, 2295/2003, 1028/2006, 557/2007 se aplică direct în legislația națională începând cu 01.01.2007.	01.01.2007	01.01.2010	Achiziționarea de echipamente tehnologice pentru marcare a ouălor în vederea ambalării
4.	Îndeplinirea standardelor pentru lapte crud	Regulamentul (CE) nr. 852/2004 Regulamentul (CE) nr. 853/2004 Regulamentul (CE) nr. 854/2004 Regulamentul (CE) nr. 2074/2005 Regulamentul (CE) nr. 1664/2006	Regulamentele (CE) nr. 852/2004, 853/2004, 854/2004, 2074/2005, 1664/2006 se aplică direct în legislația națională începând cu 01.01.2007.	01.01.2007	01.01.2010	a.Construirea și/sau modernizarea clădirilor pentru producția și/sau depozitarea laptelui de vacă, inclusiv cele utilizate pentru protecția mediului b. Achiziționarea de noi mașini, utilaje, echipamente, accesorii pentru producția și/sau depozitarea laptelui de vacă , pentru transport, inclusiv cele utilizate pentru protecția mediului
5.	Îndeplinirea standardelor de comercializare la legume și fructe	Regulamentul (CE) nr. 1148/2001	Ordimul nr. 592/24 august 2006 privind efectuarea controlului de conformitate cu standardele de comercializare la legumele și fructele	06.10.2006	06.10.2009	a. Construirea și/sau modernizarea clădirilor utilizate pentru colectarea, păstrarea și comercializarea legumelor și fructelor proaspete b. Achiziționarea de noi mașini, utilaje,

	proaspete			proaspete, cu modificările și completările ulterioare				echipamente pentru sortare, ambalare, răcire și depozitare a legumelor și fructelor proaspete a. Construirea și/sau modernizarea clădirilor utilizate pentru protecția găinilor ouătoare, inclusiv a celor utilizate pentru protecția mediului b. Achiziționarea de noi mașini, utilaje, echipamente pentru protecția găinilor ouătoare, inclusiv a celor utilizate pentru protecția mediului Punctele a) și b) se aplică pentru: • sistemul alternativ de creștere; • sistemul de cuști îmbunătățite.
6.	Standarde minime pentru protecția găinilor ouătoare	Directiva Consiliului nr. 1999/74/CE		Ordinul nr. 136 din 16 iunie 2006 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind standardele minime pentru protecția găinilor ouătoare, cu modificările și completările ulterioare	18.08.2006 31.12.2011	18.08.2009 31.12.2014	01.01.2010	
7.	Principii și cerințe generale ale legislației în domeniul alimentar, de înființare a Autorității europene a securității alimentare și de stabilire a procedurilor referitoare la securitatea produselor alimentare în toate etapele producerii, prelucrării și distribuției	Regulamentul European și al Consiliului (CE) nr. 178/2002 din 28 ianuarie 2002 de stabilire a principiilor și cerințelor generale ale legislației în domeniul alimentar, de înființare a Autorității europene a securității alimentare și de stabilire a procedurilor referitoare la securitatea produselor alimentare		Regulamentul (CE) nr. 178/2002 se aplică direct în legislația națională începând cu 01.01.2007.	01.01.2007			a. Construirea și/sau modernizarea clădirilor utilizate pentru producție și comercializare a produselor alimentare și a hranei pentru animale b. Achiziționarea de noi mașini, utilaje, echipamente pentru îmbunătățirea producției, procesării și comercializării produselor alimentare, precum și a hranei pentru animale, incluzând: ambalare, răcire, refrigerare, uscare și depozitare
8.	Standarde minime pentru protecția vițelilor	Directiva Consiliului nr. 91/629/CEE din 19 noiembrie 1991 de stabilire a normelor minime de protecție a vițelilor-art. 3 și 4		Norma sanitară veterinară ce stabilește standarde minime pentru protecția vițelilor, aprobată prin Ordinul președintelui Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor nr. 72/15.08.2005, cu modificările și completările ulterioare	19.02.2006	19.02.2009		a. Construirea/modernizarea clădirilor utilizate pentru protecția vițelilor, inclusiv a celor utilizate pentru protecția mediului b. Achiziționarea/instalarea de noi mașini, utilaje, echipamente pentru protecția vițelilor, inclusiv a celor utilizate pentru protecția mediului
9.	Standarde minime pentru protecția porcelor	Directiva Consiliului nr. 91/630/CEE din 19 noiembrie 1991 de stabilire a normelor minime de protecție a porcelor-art. 3 și 4 alin. (1)		Norma sanitară veterinară care stabilește standarde minime pentru protecția porcinelor aprobată prin Ordinul președintelui Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor nr. 202/25.08.2006, cu modificările și completările ulterioare	01.01.2007	01.01.2010		a. Construirea/modernizarea clădirilor utilizate pentru protecția porcelor, inclusiv a celor utilizate pentru protecția mediului b. Achiziționarea/instalarea de noi mașini, utilaje, echipamente pentru protecția porcelor, inclusiv a celor utilizate pentru protecția mediului
10.	Standarde minime pentru protecția animalelor din crescătorii	Directiva Consiliului nr. 98/58/CE din 20 iulie 1998 privind protecția animalelor din crescătorii - art.4		Norma sanitară veterinară privind protecția animalelor de fermă, aprobată prin Ordinul președintelui Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor nr. 75/15.08.2005, cu modificările și completările ulterioare.	25.08.2005	25.08.2008		a. Construirea/modernizarea clădirilor utilizate pentru protecția animalelor din crescătorii, inclusiv a celor utilizate pentru protecția mediului b. Achiziționarea de noi mașini, utilaje, echipamente pentru protecția animalelor din crescătorii, inclusiv a celor utilizate pentru protecția mediului

11.	Standarde privind protecția și bunăstarea animalelor în timpul transportului	Regulamentul (CE) nr. 1/2005	Ordin nr. 83 din 31 martie 2006 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind respectarea condițiilor de bunăstare a animalelor pe durata transportului, cu modificările și completările ulterioare. Ordinul nr. 62 din 7 martie 2007 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind procedura de înregistrare și autorizare sanitară a unităților și a mijloacelor de transport din domeniul sănătății și al bunăstării animalelor.	22.03.2007	22.03.2010	Achiziționarea de noi mijloace de transport specializate, echipamente necesare pentru îmbunătățirea condițiilor privind bunăstarea animalelor în timpul transportului.
12.	Puritatea semințelor de cereale	Directiva nr. 66/402/CEE privind comercializarea semințelor de cereale	Ordin nr. 1262/2005 pentru aprobarea regulilor și normelor tehnice privind producerea în vederea comercializării, controlul, certificarea calității și comercializarea semințelor de cereale, modificat și completat prin Ordinul nr. 149/2007.	14.04.2007	14.04.2010	Achiziționarea de noi mașini, utilaje, echipamente pentru respectarea cerințelor privind puritatea fizică a semințelor de cereale.
13.	Puritatea semințelor de plante furajere	Directiva nr. 66/401/CEE privind comercializarea semințelor de plante furajere	Ordin nr. 1263/2005 pentru aprobarea regulilor și normelor tehnice privind producerea în vederea comercializării, controlul, certificarea calității și comercializarea semințelor de plante furajere, modificat și completat prin Ordinul nr. 148/2007.	21.04.2007	21.04.2010	Achiziționarea de noi mașini, utilaje, echipamente pentru respectarea cerințelor privind puritatea fizică a semințelor de plante furajere.
14.	Puritatea semințelor de plante oleaginoase și textile	Directiva Consiliului nr. 2002/57/CE privind comercializarea semințelor de plante oleaginoase și textile	Ordin nr. 1264/2005 pentru aprobarea regulilor și normelor tehnice privind producerea în vederea comercializării, controlul, certificarea calității și comercializarea semințelor de plante oleaginoase și textile, modificat și completat prin Ordinul nr. 150/2007.	23.04.2007	23.04.2010	Achiziționarea de noi mașini, utilaje, echipamente pentru respectarea cerințelor privind puritatea fizică a semințelor de plante oleaginoase și textile.
15.	Puritatea semințelor de legume	Directiva Consiliului nr. 2002/55/CE privind comercializarea semințelor de legume	Ordin nr. 1366/2005 pentru aprobarea regulilor și normelor tehnice privind producerea în vederea comercializării, controlul, certificarea calității și comercializarea semințelor de legume, modificat și completat prin Ordinul nr. 433/2007.	01.07.2007	01.07.2010	Achiziționarea de noi mașini, utilaje, echipamente pentru respectarea cerințelor privind puritatea fizică a semințelor de legume.

16.	Puritatea semințelor de sfeclă	Directiva Consiliului nr. 2002/54/CE privind comercializarea semințelor de sfeclă	Ordin nr. 1265/2005 pentru aprobarea regulilor și normelor tehnice privind producerea în vederea comercializării, controlul, certificarea calității și comercializarea semințelor de sfeclă, modificat și completat prin Ordinul nr.147/2007	13.04.2007	13.04.2010	Achiziționarea de noi mașini, utilaje, echipamente pentru respectarea cerințelor privind puritatea fizică a semințelor de sfeclă.
17.	Puritatea cartofului pentru sămânță	Directiva nr.2002/56/CE privind comercializarea cartofului pentru sămânță	Ordin nr. 1266/2005 pentru aprobarea regulilor și normelor tehnice privind producerea în vederea comercializării, controlul, certificarea calității și comercializarea cartofilor pentru sămânță cu modificările și completările ulterioare	06.02.2006	06.02.2009	Achiziționarea de noi mașini, utilaje, echipamente pentru respectarea cerințelor privind puritatea fizică a cartofului pentru sămânță.
18.	Puritatea materialului de înmulțire vegetativă a viței-de-vie	Directiva Consiliului nr. 68/193/CEE privind comercializarea materialului săditor pentru înmulțirea viței de vie	Ordin nr. 1267/2005 pentru aprobarea regulilor și normelor tehnice privind producerea în vederea comercializării, controlul, certificarea calității și comercializarea materialului de înmulțire vegetativă a viței de vie, modificat și completat prin Ordinul nr. 8/2006	28.03.2006	28.03.2009	Achiziționarea de noi echipamente și tehnologii necesare pentru verificarea purității fizice a materialului săditor pentru înmulțirea viței de vie.
19.	Puritatea materialului de înmulțire și plantare fructifer	Directiva Consiliului nr. 92/34/CEE privind comercializarea materialului de înmulțire și plantare fructifer	Ordin nr. 1295/2005 pentru aprobarea regulilor și normelor tehnice privind producerea în vederea comercializării, controlul, certificarea calității și comercializarea materialului de înmulțire și plantare fructifer, modificat și completat prin Ordinul nr. 8/2006	28.03.2006	28.03.2009	Achiziționarea de noi echipamente și tehnologii necesare pentru verificarea și asigurarea purității fizice a materialului de înmulțire și plantare fructifer.
20.	Puritatea materialului de înmulțire a plantelor ornamentale	Directiva Consiliului nr. 98/56/CE privind comercializarea materialului de înmulțire al plantelor ornamentale	Ordin nr. 1268/2005 pentru aprobarea regulilor și normelor tehnice privind producerea în vederea comercializării, controlul, certificarea calității și comercializarea materialului de înmulțire al plantelor ornamentale, modificat și completat prin Ordinul nr. 8/2006	28.03.2006	28.03.2009	Achiziționarea de noi echipamente și tehnologii necesare pentru verificarea și asigurarea purității fizice a materialului de înmulțire a plantelor ornamentale.
21.	Puritatea materialului de înmulțire și plantare legumicol, altul decât semințele	Directiva Consiliului nr. 92/33/CEE privind comercializarea materialului de înmulțire și plantare legumicol, altul decât semințele	Ordin nr. 1269/2005 pentru aprobarea regulilor și normelor tehnice privind producerea în vederea comercializării, controlul, certificarea calității și comercializarea materialului de înmulțire și plantare legumicol, altul decât semințele, modificat și completat prin Ordinul nr. 432/2007	01.07.2007	01.07.2010	Achiziționarea de noi echipamente și tehnologii necesare pentru verificarea și asigurarea purității fizice a materialului de înmulțire și plantare legumicol, altul decât semințele.

22.	Utilizarea produselor de protecția plantelor	Directiva Consiliului nr. 91/414/CEE privind introducerea pe piață a produselor de protecția plantelor	Hotărârea Guvernului nr. 1559/2004 privind procedura de omologare a produselor de protecția plantelor în vederea plasării pe piață și a utilizării lor pe teritoriul României, modificată și completată prin Hotărârea Guvernului nr. 628/2006	01.01.2007	01.01.2010	a. Construirea/modernizarea spațiilor utilizate pentru păstrarea și depozitarea produselor de protecția plantelor b. Achiziționarea/instalarea de noi mașini, utilaje, echipamente pentru utilizarea produselor de protecția plantelor
-----	--	--	--	------------	------------	---

*Data încheierii perioadei de grație este în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1698/2005. Sprijinul este acordat pentru investiții cu scopul de a se conforma standardelor comunitare într-o perioadă de maxim 36 de luni de la data la care standardul devine obligatoriu pentru exploația agricolă.

După expirarea perioadei de grație în timpul căreia standardele sunt considerate ca standarde comunitare nou introduse, toate standardele menționate în tabelul de mai sus vor fi eligibile pentru sprijin ca standarde existente și vor avea o perioadă de grație de 36 de luni de la instalare, pentru tinerii fermieri care primesc sprijin prin Măsura 112.

Investițiile finanțate pentru îndeplinirea standardelor trebuie să fie finalizate până la sfârșitul perioadei de grație, dar plata se poate efectua și ulterior.

Justificare referitoare la necesitatea sprijinului pentru standardele comunitare nou introduse

Sprijinul pentru standardele comunitare nou introduse este acordat agricultorilor pentru a li se permite o perioadă de timp corespunzătoare pentru a se pregăti în scopul îndeplinirii conformității cu standardele. Deși termenul limită pentru adoptarea majorității standardelor a fost până la data aderării, s-a constatat faptul că pregătirea necesită un timp mai îndelungat. În plus, pentru îndeplinirea standardelor este necesară o sursă financiară semnificativă, care implică desfășurarea de activități economice fără obținere de venituri, și din acest motiv agricultorii nu-și pot permite să realizeze astfel de investiții. Introducerea celor mai multe dintre standardele din listă va contribui la protecția mediului. Acest lucru demonstrează că este necesar ca agricultorii să fie sprijiniți pentru realizarea acestor investiții. Principala posibilitate de a sprijini agricultorii este PNDR 2007-2013. În perioada de grație de trei ani acordată pentru îndeplinirea conformității cu standardele menționate, agricultorii pot solicita sprijin și își pot finaliza investițiile necesare pentru conformitatea cu aceste standarde.